

STANOWISKO
IX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
Warszawa, 17 marca 2006 r.

**w sprawie zasad finansowania domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-
- wychowawczych**

Związek Powiatów Polskich postuluje o dokonanie jak najszybciej zmian zasad kierowania do domów pomocy społecznej i finansowania tych placówek.

Od 2004 roku liczba skierowań, których podstawą jest wola sfinansowania pobytu mieszkańca przez samorząd gminy, systematycznie spada, co nie ma nic wspólnego z faktycznym spadkiem zapotrzebowania na świadczenia z zakresu pomocy społecznej. Zgoła odwrotnie - proces starzenia się społeczeństwa, wydłużanie wieku życia, zmniejszona aktywność fizyczna, obniżenie więzi rodzinnych - wszystkie te wskaźniki potwierdzają potrzebę odpowiedzialnego działania władz publicznych w kierunku zwiększania liczby miejsc w domach pomocy społecznej i podnoszenie jakości oferowanych usług.

Aktualnie, przez niewłaściwy system finansowania domów pomocy społecznej, zwiększa się w nich liczba niewykorzystanych miejsc, a z drugiej strony, wymaga się od organów prowadzących inwestowania w ich infrastrukturę tak, aby dostosować ją do wymaganych standardów.

W obecnej sytuacji finansowej powiatów jest to nierealne, zważywszy także na to, że inwestycje w zakresie pomocy społecznej są wykluczone ze wsparcia środkami z funduszy strukturalnych.

Problemy te dotyczą budowanej z zaangażowaniem znacznych środków finansowych, w tym także z budżetów samorządów terytorialnych, sieci domów pomocy społecznej.

Koniecznym jest podjęcie wszelkich możliwych działań umożliwiających jak najbardziej racjonalne wykorzystanie tej sieci.

Równie trudna sytuacja panuje w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które od 2005 r. finansowane są z udziałów w podatkach dochodowych od osób fizycznych.

Niestety, po raz kolejny, przekazując samorządom zadania nie zapewniono na ich realizację odpowiednich środków finansowych. Mimo tych trudności finansowych, identycznie jak w stosunku do domów pomocy społecznej, wymaga się szybkiego dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do podwyższonych standardów lokalowych i wyposażenia.

Kwestia osiągnięcia tych standardów jest prawdopodobnie jednym z najważniejszych i to w skali całego kraju problemów dotyczących realizacji zadań w dziedzinie pomocy społecznej.

Powiaty prowadzące tego rodzaju jednostki organizacyjne włożyły wiele sił i środków w realizację działań mających na celu sprostanie wymogom w tym zakresie.

Jednakże mimo podjętych starań nie wszystkie jednostki będą spełniały standardy przed upływem wyznaczonego przez ustawodawcę terminu, to jest 31 grudnia 2006 r.

W szczególnie niekorzystnej sytuacji znajdują się domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo – wychowawcze zlokalizowane w obiektach zabytkowych.

Dostosowanie do standardów w tych przypadkach wymaga zarówno zwiększonych nakładów finansowych, ale także dłuższego czasu ze względu na skomplikowane i zbiurokratyzowane procedury uzgodnień z konserwatorami zabytków.

Wydaje się więc koniecznym, z jednej strony wydłużenie okresu osiągania standardów do roku 2010, a z drugiej umożliwienie dostępności do funduszy strukturalnych na wsparcie realizacji projektów inwestycyjnych w domach pomocy społecznej.

Ewidentnym błędem prawnym dotyczącym zasad finansowania pobytu w domach pomocy społecznej jest opisana szczegółowo kolizja przepisów wynikających z dwóch ustaw regulujących odpłatność pensjonariuszy w domach pomocy społecznej.

Artykuł 139 ust. 1 pkt 10 ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) pozwala na potrącanie z emerytury lub renty należności z tytułu odpłatności za pobyt osób uprawnionych do świadczeń w domach pomocy społecznej. Art. 140 ust 4 pkt 3 tejże ustawy wskazuje, że maksymalna wysokość potrącenia tego rodzaju należności wynosi 65 % miesięcznego świadczenia.

Z kolei w art. 61 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) znalazł się zapis, w myśl którego mieszkaniec domu pomocy społecznej ponosi odpłatność w wysokości nie większej niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu.

Z porównania przedstawionych przepisów ustawy o emeryturach i rentach z ZUS i ustawy o pomocy społecznej wynika, że maksymalna kwota potrąceń z tytułu odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, która może być dokonana przez ZUS, jest niższa od pełnej kwoty odpłatności obciążającej mieszkańca (odpowiednio 65 % i 70 %).

Postulujemy wprowadzenie zmian legislacyjnych, prowadzących do wyrównania tych kwot.

Utrzymywanie wskazanej rozbieżności rodzi bowiem w praktyce wiele problemów.

W obecnym stanie prawnym mieszkaniec domu pomocy społecznej, aby wywiązać się z nałożonej na niego odpłatności, musi po dokonaniu potrącenia przez ZUS dopłacić z otrzymanego świadczenia resztę odpłatności (odpowiadającą 5 % pobieranego świadczenia) w kasie domu pomocy społecznej.

Wyegzekwowanie tej części odpłatności bywa bardzo kłopotliwe i często na tym tle dochodzi do konfliktów. Wielu mieszkańców twierdzi, że opłata została już uiszczona przez ZUS, w związku z czym nie zamierza regulować wskazanej różnicy.

Pojawiają się z ich strony zarzuty o łamanie przepisów, bezpodstawne zmuszanie do dodatkowych opłat itp.

Ten stan wywołuje niepotrzebne napięcia i przede wszystkim nie służy zdrowiu i poczuciu bezpieczeństwa samych mieszkańców.

Konieczne i pilne jest wypracowanie przez Ministerstwo Polityki Społecznej przyszłościowego modelu funkcjonowania systemu opieki i pomocy społecznej w Polsce, a w tym:

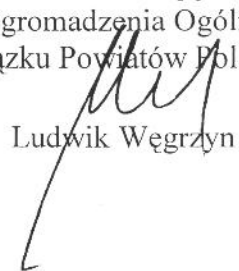
- wdrożenie mechanizmów prawnych i finansowych umożliwiających świadczenie usług z zakresu pomocy społecznej dostosowanych do faktycznych potrzeb mieszkańców,
- zapewnienie środków finansowych na wyrównanie braków w dochodach samorządów powiatowych, związanych z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej,
- umożliwienie skorzystania z funduszy strukturalnych na projekty inwestycyjne realizowane w domach pomocy społecznej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych (uwzględnienie zadań inwestycyjnych z zakresu pomocy społecznej w finansowaniu środkami z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).

Naszym zdaniem resort Pracy i Polityki Społecznej, we współpracy z Ministerstwem Zdrowia powinien także uporządkować kwestię zadań i zasad finansowania domów pomocy społecznej i zakładów opiekuńczo – leczniczych. Dotychczasowy model nakładania się kategorii świadczeń udzielanych przez te placówki jest patologią ciągnącą się od wielu lat i wciąż nie rozwiązana ze szkodą dla finansów publicznych.

Oprócz wyżej wymienionych kwestii dotyczących finansowania domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych Związek Powiatów Polskich postuluje także o jak najszybsze ogłoszenie aktów wykonawczych do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a w szczególności rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej, które umożliwi tworzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób będących ofiarami przemocy.

Zapisy tego rozporządzenia byłyby podstawą do przekształcenia niektórych powiatowych placówek pomocy społecznej w specjalistyczne ośrodki wsparcia.

Przewodniczący
IX Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Ludwik Węgrzyn